

НАЗОРЯ

4. WARSZAWA
Biblioteka Narodowa
Minist. Oświaty

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четве на 4 ст., від неділю на 8 ст. | Підписка в краю: 1/4-річно 5 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 змєр. долар. — Ціна чика 15 сот. — Рубриків не зветатьсья

НЕПОТРІБНА ПРИСЛУГА

(З приводу одной статті „Діла“).

В 140 ч. „Діла“ з дня 25. червня ц. р. появилася вступна редакційна стаття п. з. „Розмах православя“. Та стаття за-судує на особливу увагу. Вона пору-щує актуальну й для нашої католицької Церкви болючу і справу подаючи зі сво-го становища причини схизматичького відступства на області гр. кат. Церкви виявляє для нас дуже знаменні погляди української ліберальної інтелігенції на церковні справи. Притім подає стільки неточностей і ложних поглядів, що ува-жаємо конечним справити їх, аби бодай в части захоронити перед ширенням ба-ламуцтва, а заразом виказати нестійність неправдивих і кривдях нашу гр. кат. Церкву й нашу Гієрархію обжаловань.

I.

І так є неправдою, неначе на Лем-ківщині з початком червня ц. р. вже існує аж 40 схизматичьких парохій. По правді є всего кілька православних ста-ниц. Тут належать Святкова, Королева, Тилява, Мшана, Ольховець, Черне, Ра-доцина, де в більшій скількості гр. кат. населення „перейшло“ на варшавське православя. Прочі місцевости вчислені в „Ділі“, то або присілки або т. з. до-черні висше названих парохій. Їх насе-лення є дуже мале, нераз не доходить навіть до 100 душ, надто є там много жи-дів і латинників.

А в деяких не було й нема ніякого переходу. Тяжко зрозуміти, чому Ре-дакція „Діла“ так брзукитно „розма-хнулася“ з православною пропагандою. Це хиба вода на їх млин, та баламучення читачів. Видно, що для когось потреба аж такого „розмаху православя“, може для „невидимої руки“. Так само є не-правдою, щоб у Турці і Бітлі були які-небудь дані до основання схизматичьких парохій. В Турці є кілька скрахованих о-диниць, котрі під проводом місцевого інтелігента русофіла „роблять“ право-славня для реклами, а в Бітлі, де насе-лення стоїть під сильним москвофі-льським впливом, їх покровителі почали православну агітацію, але на разі без ус-піху. Також неправдою є, що в Коломії є яканебудь православна парохія.

Певне, що не годиться і не можна легковажити цього сумного обьяву пере-ходу й частини католиків на схизму, але ще більше не годиться реклямувати та пересаджувати, бо це і баламутить лю-дей і непотрібно реклямує схизматичьку акцію.

II.

Ще цікавіше є становище Редакції „Діла“, коли розводиться над причинами цього схизматичького „розмаху“. По дум-ці Редакції є причини „внутрішнього й зовнішнього характеру“. Внутрішні ма-ли би бути:

Реформістично-дезорганізаційні спроби й тен-денції в греко-католицькій церкві, як: „усамос-тійнення“ станиславської й перемської ді-єцезії через признання повноти юрисдикції їх ор-динаріям, фактичне зривання звязку з митропо-

личим центром, розбіжність в поодиноких ділян-ках адміністративного життя церкви, сліпе наслі-дування на нашому ґрунті зразків західної цер-кви й її ступневе відчужування від мас, насиль-не, невідготоване і під теперішній момент невід-ходяче ввядження *целібату*, зривання тісного звязку з громадинством, тиха, але завзята бо-ротьба між „западниками“ і „восточниками“ се-ред духовенства, — все те ослаблює греко-кат. церкву, парализує її, відбирає їй вітальні сили і створює податливий терен для всяких експе-риментів.

Вчислені тут інкрімінації є не тіль-ки неправдиві але й дуже кривдязчі, а для безкритичних або необізнаних з церков-ними справами читачів прямо баламутні. Бо хто трохи розуміється на церковній організації, знає, що кожда відрубна діе-цезія є самостійна, а її єпископ має пов-ну юрисдикцію, його відношення до Ми-трополії докладно опреділяє триденський Синод за апробатою Ап. Столиці приняв також для наших дієцезій. Отже ні ста-ниславська ні перемська дієцезія не потребує аж спроб „усамостійнення“, бо вони від першої хвилі еригованні були самостійні і такими остали до нині. Так само є кривдязчим наклепом говорити про „фактичне зривання звязку з митро-полічним центром“, бо той звязок який був, такий і є і не може бути иньший як тільки такий, як це опреділяють право-сильні церковні закони. Розуміється, що тут, як шило з мішка, мусить вилізти целібат, хотья обьяв, що таки багато кан-дидатів до священства добровільно зго-лошувється на безжених священників, є лиш знаком життя і сили.

Як є у нас спроби реформаторсько-руйніцькі, то се ті, котрі вже від 3-х літ пропагуються в „Укр. Голосі“. Спроби ті зміряють до завернення життя і роз-витку нашої Церкви на кілька століть назад. Це сліпе наслідування на нашім ґрунті зразків рос. синодальної цер-кви. Це ті самі ідеї, що їх пропагували перед 1914 р. і підчас війни русофіли, а котрі довели до нинішнього „розмаху православя“.

І якраз ми стоїмо на сторожі тради-ції і тих цінностей релігійного та церков-ного життя, які здобула собі наша гр.-кат. Церква довгою боротьбою і працею завдяки тій животній силі, яку дає їй ті-сна, жива й органічна полука зі всемір-ною католицькою Церквою.

III.

І тут треба шукати жерела і причини схизматичької акції. Не ті околиці ані не ті парохії є загрожені, де нарід впро-вадження в розуміння віри й релігійного життя, часто приступає до св. Тайн, де читанням релігійних книжок і „Місіона-ря“ освідомлений в ріжницях між катол. а схизматичькою Русскою, але якраз там, де священики церквофіли ереняті рос-ійською ідеологією мимоволі в мно-гих случаях і несвідомо підготовляли ґрунт до православя.

В ім'я чистоти обряду поборювали т. з. „новшества“, призвичаювали нарід до зовнішних форм, не даючи їм жит-тя. Впоювали знеохоту і недовіря до ка-толицької Церкви, часто й до Гієрархії

і Ап. Столиці. І длятого висказ Ексц. Ми-трополита є цілком правдивий і слуш-ний, що не „курс на захід“ є причиною схизматичької пропаганди, але ціла русо-фільська ідеологія. Тому й не диво, що коли настали пригожі обставини, за-сів тої ідеології приносить затроєні о-вочі. Треба лиш переглянути статті бл. п. о. Фещака ЧСВВ. в „Місіонарі“ і „Русла-ни“, як також статті бл. п. о. Марк Гла-луциньського покійного протоігумена Чина св. В. В. в „Ниві“ з рр. 1912—1918, а можна переконатися, як вони слушно перестерігали і вказували, що русофіль-ський „курс на схід“ приведе до схизми.

IV.

Розбираючи названу статтю „Діла“, не можемо поминути того **принципаль-ного** становища, яке в церковних та релі-гійних питаннях заступає Редакція, „Діла“, зглядно ті круги, котрих „Діло“ є ідеологічним висловом. Ось їх ста-новище: „Обстоюємо погляд, що справа віри, справа релігійних поглядів і релі-гійної приналежности є приватною спра-вою громадян — очевидно — так довго, як довго вона не виявляє шкідливих для національної справи політичних чи куль-турних тенденцій“ (підчеркнення наше, Ред.).

Більше отверто й рішучо годі було висказати й ми вдячні за це Редакції „Діла“, що прецінь **раз отверто** і без за-слони висказала свій погляд і своє ста-новище в справах само-релігійних. Перший клич, а саме: що справа віри, справа релігійних поглядів і релігійної приналежности є приватною справою громадян, є дитиною західного лібера-лізму XIX ст., а соціалізм приняв цей клич у свою програму. Так думати і ви-сказуватися може тільки чоловік, коли він сам не має вже ніякої віри й ніякої релігії. Бож ціла історія людства свід-чить, що нема й не було більше загаль-но людської справи, як справи віри й релі-гійної приналежности. А якщо релігій-ні справи є приватними, то загалом не знати, чи є ще яка справа, котру можна би назвати загальною. Другий клич ви-казаний в тім наведеном становищу Ред. „Діла“ то пересадний націоналізм, кот-рий уважає націю найвисшим добром, якому все инше мусить бути підпоряд-коване, навіть такі надприродні й вічні цінности, як Віра, Церква, Релігія... Є це як знаємо, погляд котрий недавно так рішуче й безоглядно осудила Апостоль-ська Столиця в боротьбі з „Аксіон Фран-сез“.

Саме тут треба шукати ключа до зрозуміння того дивного відношення на-шої сучасної інтелігенції до справ віри і релігії. Становище „Діла“ це **типовий** примір на це, яку силу можуть мати це в нас деінде вже давно померклі ідеї лі-бералізму. Коли хто нині з таким арсе-налом застарілих поглядів приступає до оцінки релігійних питань, чиж дивува-тися, що його оцінка буде тільки скрив-леним образом дійсности?

Присилайте передплату!

Країна, що не знає мира

З приводу одної анкети

Вже десять літ минуло від хвилі, як скінчилася велика війна і ніде в Європі не видно вже кільчастих дровів, що охороняли мости і дороги, ніде не видно густих патруль воєнних при залізних дорогах, — ніде, з виїмком одної Македонії. Там все ще виглядає точно так, як підчас війни.

Та розмірно не велика країна, що за нашої пам'яті викликала дві війни, не знає мира відколи пишеться історія. Тепер ізза неї ненавидяться головою два народи — Сербі і Болгари, причім і Греків не бракує. А самі Македонці хочуть автономії.

Що вони під тою автономією розуміють, Бог оден знає. Зовсім невиключена річ, що під тим розуміють такі самостійну державу, котра оперлася на старих мапах і поширювалася потому на всі боки. Європейські історики й учені уважають за безнадійну річ, прийти тут до якогось висновку на підставі студій, хоч література тої справи дуже велика. Таксамо безнадійно представляється справа Македонії сучасним політикам: ніде й ніколи не було ще такої ненависті перенятої публіцистики, як македонська. І коли в мемуарах, які македонці раз-у-раз предкладають Союзом Народів, є хоч частина правди — а все чейже не висане з пальця, — то се дійсно страшні закиди проти Сербів і їх панування.

А з другої знов сторони — вистарчить переїхатися поїздом по македонській землі та побачити тої страшенно скомплікованій систем дровів і сторожей, щоб переконатися, що Македонці не влекшують Сербам їх панування над тим краєм. Ніхто там не знає, чим дише кожний мужик і чи він не стоїть у зв'язку з бандами комітаджів, що криються в Болгарії та раз-ураз нападають відтам.

Якийже вихід з того? Колиж скінчиться вічна війна на македонській землі?

Помалу, але що раз то більше прозбає думка, що мир можливий там аж тоді, коли наступить порозуміння й трітка федерація між Сербією й Бол-

257 **На догідних услугах** 4-20
по цінах точно готівкових продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма

ЛЬОРЕНЦІ І РІНГЛЕР
Львів, вул. Слонечна 9., тел. 15-32.

гарією в одній „Великій Югославії“. Тоді в ній і Македонія знайшлаб своє місце і тоді повсталаб на Балканах дійсно велика слов'янська федеративна сила, котрої влада сягалаб від Триесту аж по Царгород, від Адрійського по Чорне Море.

В червні сего року болгарський часопис „Утро“ оповістив у тій справі анкету. Цікаво, що майже вся югославська (сербська) преса живо і прихильно відгукнулася на те питання та заговорила про потребу зближення, порозуміння і навіть злуки. А всі органи, що відгукнулися на ту справу, підчеркують, що існує властиво тільки одна перешкода для такого порозуміння: Македонія. Ні Сербі Болгарам, ні Болгари Сербам до суд-віку не відступлять добровільно ні одного шматочка тої крововатої землі. Остає — пише сербська преса — тільки одне: дати тій землі автономію.

Ба, але тут власне й повстає питання, як Македонці розуміють автономію. А до того болгарські політики дуже підозрівають Сербів, що ті в разі порозуміння зачалиб змагати до того, щоб з цілого Балкану зробити не Велику Югославію, але Велику Сербію — єдину, незалежну. Македонціж взагалі не хочуть і чути про ніяке порозуміння з „сербськими мучителями“ — так оповіщують.

Але час робить своє і колиб ідею порозуміння поставили там дійсно на засаді рівноправності, тоді може щезнути ненависть і кров навіть у країні, котра не знає мира.

Перша в краю виробля
ЦЕРКОВНИХ СТАТУЙ (фігур)
і артистична
різьбарсько-орнаментальна робітня
ФРАНЦ ІВ. МАКС
249 Львів, Личаківська 15. 4-10

На міжнародну виставу преси

Вражіння з подорожі.

(Від власного кореспондента).

6. ПРАКТИЧНА НАУКА ДЛЯ КУПЦІВ, АДМІНІСТРАТОРІВ І Т. Д.

Цілий ряд стій заложений графічними таблицями й короткими висновками з довгих студій над інсератом (анонсом, оповісткою).

У Німців професори університетів думають над такими речами як анонси і всім, що з тим анонсом в'яжуться.

Все розроблене й обчислене до подробиць — не на основі „мірковань“, але на основі практики, досвіду. На тім оперта і теорія.

Продуцент, або купець, що хоче оповістити свій товар — так учать ті таблиці — повинен наперед завдати собі отці питання:

1. Ist meine Wahre Absatzfähig?
2. Wo? 3. Wie viel?

Описи повинен братися до роботи здобування своїх клієнтів, обмірковуючи час акції, способи і кошти.

Оповіщувати свої продукти можна поштою (зібравши адреси), плакатами на стінах, інсератами в органах преси. Слідє аналізу інсерату, його величини, форми, кольору і т. д. (праця проф. Mentz'a, образу, рам, місця і т. д. — надзвичайно точно і влучно.

Потому слідують обчислення на основі фактів, що приносить реклама — і то по дням.

Того самого дня, в котрім люде в Німеччині одержать рекламу, відповідає 2 проц. адресатів. Вже по двох днях приходять відповідь від 37 проц. адресатів! По трьох днях від 25 проц., по 4 — від 10 проц., по 5 — від 9 проц., по 6 від 5 проц., по 8 до 26 днях 10 проц.

Мимо ургенсів не відповідає около 1 проц.

Розуміється, се у Німеччині так. Думаю, що у нас мимо 10 ургенсів не відповідаб бодай половина адресатів (бо Німці нарід „отяжлений“, а ми „живий“). Але й у нас реклама мусілаб дати добрі наслідки для всіх, що її вживалиб. Тільки рідко хто її вживає. Перегляньте анонси в українських органах, а побачите, який проц. наших анонсів, а який проц. Поляків і Жидів у наших газетах.

Величезні наслідки реклами виказує на виставі одна з фірм, котра продукує папіроси. Вона видає на оплачування анонсів чим раз то більше грошей і — має непоірно більш доходи за кожним разом, причім має можливість так розложити копти продукції товару, що

вони меншають до 75 проц. в порівнянні з тим, як зачала свою продукцію, а доходи не меншають очевидно, тільки ростуть. Ось наслідки реклами...

Є вже й у нас тут і там початки якогось промислу, якоїсь своєрідної продукції й умілої — але хто про них знає?

Якже дуже придивавсь виїзд наших рухливійших людей на такі вистави, щоб наочно переконатися, як роблять інші народи!

Переходжу ряд саль і коридорів, котрі могу тільки згадати. І так вистави всякого рода графіки, вистава „Druckfarbenverband-y“ (у Німців всякий фах має безумовно свій союз), далі — кімнати спеціально цікаві для редакторів, політичних, локальних, фейлетонних, торговельних і т. д. (в сі кімнати загляну ще на слідуючий день). Далше оглядав я найновіший винахід в області пересилання вістей, а саме телеграфічне посилення писем. І так, дельна коштує три рази більше ніж телеграфічно-фотографічне пересилання письма — не кажучи вже про те, що в депешах можуть лучатися й дуже погані похибки, котрі мають нераз далекосяглі наслідки, а в фотографічно-телеграфічних пересилках писем похибки уряду виключена (хїба що сам автор письма помилується).

Надзвичайно цікаво уряджений чотиригранний басейн показує модерніший „шлях вістки“ по всім світі. Але чи годен описати все те? І на самі згадки кілько місяця треба!

7. ВИСТАВА БОЛЬШЕВИКІВ.

Усякий виїзд має лиш остільки вартість, оскільки він правдивий, то значить відповідає дійсності. Справоздавець не повинен бути упереджений до нічого, навіть до того, чого не любить він або ті, для котрих він пише свій виїзд.

Маючи такі погляди на справу звідомлень, скажу відразу: В большевицьку виставу вложено багато праці. Се треба признати, хоч та вистава для нас Українців несимпатична вже тим, що вона не відмежує української продукції так, щоб чужинці могли відразу пізнати, що мають перед собою щось окреме, що повинно мати власне обличчя і своє окреме місце.

Україна в большевицькій виставі в Кольонній потрактована гірше ніж бувши німецької колонії в Африці. Далеко гірше. Хто оглянув те, як Німці представили свої б. африканські колонії, як там відразу впадає в очі факт окремішности тих земель, їх спеціального обличчя, їх краєвидів, типів і мап, — той не може

не зауважити як все те власне позатирано на большевицькій виставі. Ні мап України, котра впадалаби в очі, ні її краєвидів, ні відрізнєння її відділу хочби видно надписею — нема. Під стіну праворуч від входу примічено ряд українських книжочок і трох книжок, декілька видівок і статистик. І то все. Подібно як Азербейджан і інші провінції Москви. Чужинець, котрий виїде з тої вистави, має тільки одно вражіння: що єсть СССР., або як Німці коротко кажуть: Russland.

Се що до зовнішнього вигляду. Що до змісту, то наша частинка дуже убога в порівнянні з російською. Коли порівняти великі енциклопедії та російські альманахи ви-

дані за большевицької влади російською мовою — з нашими брошурами, то дійсно робиться прикро. Щоб за 10 літ на віть провінціо-нально-культурної самоуправи не видали ні одного, хочби дво-томового лексикону, ні одного атласу географічного, ні одного хоч сик со-лідного альманаха українських культурних над-бань, ба навіть в цілости „Капіталу“ Маркса — того евангелія всякого соціалізму, — се чейже свідчить про дійсно мачошине відношення.

Коли й прийняти, що на Україні єсть тепер 31.625 бібліотек, як виказує статистика на тій виставі, то мимохіть приходиться на думку: Але що є в тих нещасних бібліотеках, випродуковане за 10 літ нової влади? Чи може ті брошури, які тут виставлено, а які рішучо не можуть рівнятися з російською продукцією навіть коли взяти під увагу пропорцію величини населення Великоросії з Українцями...

І годі говорити, що „нема українських культурних сил до праці“. Чейже бодай на переклад „Капіталу“ Маркса знайшлись такі сили між безліччю українських соціалістичних інтелігентів. Чомуж його не в комплеті? Річ ясна, що комусь, хто має рішучий голос, залежало на тм, щоб не було солідніших видань в українській мові — навіть у справах основоположних для теорії соціалістичного світогляду. Супроти того мимохіть мусим повірити, що больше-вицька влада не виплачує гонорарів за праці, які сама замовила в українській мові, що вона

ПОЛОТНА Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 4-50г

винна сила гроша Винниченкови й іншим українським письменникам і перекладачам і т. и. Зловж дороги зустрічаючись з Українцями, чую дотепи, що таке „задержування наемничої заплати робітникам пера належить уже до постійних доходів бюджету СССР.“ і т. и. Я зразу думав, що се тільки дотепи. Але оглянувши виставу СССР., зачинаю набирати переконання, що в тих дотепах мабуть і правда — во істину недостойна навіть приватного накладця не то державної влади...

Цікаво булоби знати, чи й ті, котрі урядили сю виставу на честь СССР., стали подібним жерелом доходів для бюджету СССР? Бо з виїмком одного — мні їх дуже „рідкі“, вираз обличчя заголоюканий. Ось якась жінка, ще се стара, але волосє припорошене свинною, мабуть жидівка — пояснює юрбам видів значіння больш. вистави. Добре пояснює — розуміється з большевицького становища добре.

Але вид її якийсь залканий, якби боялася за кожне своє слово, хоч говорить плавно і навіть дійсно ратує в опінії слухачів очеви�ні переборщення й ненонси, котрі лучаються на тлі вистави. Ось доказ: на виставі ввищєко лист робітника, котрий пише, що якась фабрика за мало продукує роверів, а ровер се для робітника найдешевший спосіб комунікації. І ось до т и ж ия той лист має такий успіх, що знорається рада народніх комісарів і ухвалює піднести річну продукцію тої фабрики зі 100.000 на 120.000 роверів.

Чи дійсно такі наслідки мав оден лист робітника? питає якийсь Німець.

— Розуміється, відповідає згадана жінка, що мав, але рівно очеви�но, що не кожний ще лист може мати зараз наслідки. Та все таки се доказує, як уряд рахується з робітництвам.

— А кільку у вас заробляє робітник? питає її з товни якийсь Німець, очеви�но також з робітництва.

— До революції заробляли робітники пере-січно по 25 марок в місяць, тепер заробляють по 130 пересічно.

Тут як не возьме її той Німець на іспит! А по кільку годин працюють? А кільку беруть за години поверх норми праці? і т. д. А як електричні робітники платні в свята? і т. п.

Та жінка відповідала як уміла і дійшла до того, що там робітники беруть навіть по 720 марок в місяць, а літерати — ще більше від того максимум. Працюють всі по 7 годин і чверть казала, а в чотири великі свята беруть почвірну платню.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 15. VII. 1928.

36

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Жіночого пола на святім Афоні не було вже більше як тисячу літ. Афонські отці законоположили, щоб жіночий пол не мав вступу на Святу Гору. А се potwierджено було грамотами всіх царів візантійських і великих султанів. Була тут лише жінка першого християнського царя Константина. Але як тільки підійшла до першого скита, Божа Мати крикнула з ікони: „Ти чого сюди! тут ікони, а ти жінка! Ні кроку далше!“... Цариця злякалася й вернула до Візантії та оповіла се брату Аркадію. Се той, котрий що року прислав сюди 12 фунтів золота і 17 срібла з царської скарбниці. А як настали турецькі султани, то й вони пошанували святий закон Афонський...“

З Настунею діялось щось надзвичайне під впливом дивної ішії й оповідань. Здавалося їй, що тутешні монахи люде не з сего світа. Якийсь внутрішній розрух опанував її душу, мов орану весною земельку, в яку має западати насіння.

Постави й рухи старого монаха вже від першої хвилі зустрічи з ним робили на неї вражіння, що він мусів колись належати до високо поставлених людей. Тепер по його оповіданнях набрала переконання, що він мігби їй неоднє сказати і в інших справах: тих, що ними зацікавив її Річчі у школі невольниць. По надумі промовила до нього:

— Скажи мені, старче Божий, чому Турки мають свою сильну владу на великих землях, а ми ні?

Старець видивився на неї з такою увагою, що аж брови зморщив. Описля повагом відповів:

— І ми все те мали, мій молоденький сину...

— Чомуж ми втратили? запитала з великим зацікавленням.

— Бо вірности в нас не було.

Старець зморщив чоло, якби пригадував собі щось давно забуте і продовжував:

— То мірські діла, мій сину! Але як ми не мали втратити своєї влади, коли вже в десять днів по смерті Владимира убили на Алті сина його, праведного Бориса... Та не в тім річ, що вбили. Було таке від часів синів Адама у всіх племен і народів. Але в тім сором і горе, що праведний Борис сконав, опущений військом своїм. Так само зраджений погіб і Гліб під Смоленськом і Святослав, в долині над Опором, серед гір високих, де і я літ тому пятьдесять молився і докидав сосини, щоб звірі не порили княжеського гробу... Всі вони погубили опущені військом своїм...

Божий Старець мав слези в очах, коли згадав про се. Настя вдивлялася в нього як в образ і ловила кожде слово з його уст.

Тут старець знов напружив ум свій і високо зморщив чоло та почав:

„...А вь лѣто 6655*) убиша Кіяне Игоря Ольговича снемшеся вѣчемъ и похитиша вь церквѣ св. Феодора когда князь бяше вь чернцехъ и вь скимѣ... И монато на немъ оторгоша и изъ скитки изволокоша и елице изведоша изъ монастыря и убиша его и везоша на Подольє, а на торговище, и на га повергоша...“

Відітхнув і продовжував:

„...А тисяцкій Лязор — то мусів бути варяжській нащадок, мій синку, бо пошанував хоч тіло князя — повелѣ воинам взяти Игоря князя и они вземше покриша его одеждами своими и положиша тѣло его вь церкви святаго Михаила. И на ту ношѣ Бог прояви знаменіе велико: зажгошася надъ нимъ свѣщи вси. И наутрѣя приѣхъ игумень Антонъ и везе тѣло князя Игоря вь монастырь къ святому Симеону и тамо положиша его вь гробѣ...“

Старець знов відітхнув і додав: Так описує стара літопись нашої землі, як поведився наш народ з владою своєю, слухаючи підшепту бунтівників.

*) 1147 р.

— „А на щож Бог допустив до такої страшної річи, коли той наш князь був праведник, як видно з чуда над тілом його?“ запитала Настя.

— „Бо дав Господь свободну волю людем, сотворивши їх на образ і подобіє своє. Робить, що уважаєте добрим, сказав їм, а не схочете, то побачите, до чого дійдете... На потомках потомків ваших відібно злобу вашу... Не спиналася та злоба і перед найбільшими володарями нашої землі, мій сину... Королеви Данилови, першомо розумом по Соломоні, на пирі, при чужих посллах, для більшої наруги наш Галичанин жбухнув чашу вина на обличчя... А Ярослава Осмомисла, котрого навіть чужі князі і султани вибирали суддео за розум його, взяли Галичане на страшні тортури: живцем спалили перед очима його любу жінку... Се той сам господар нашої землі, за голови котрого сіяла вона золотом і достатком як ніколи. Се той сам, що відновив святу обитель сю...“

Тут Божий Старець показав рукою монастир св. Пантелеймона Ісцїлителя й кінчив:

Аж до самого кінця нашої влади так поступали з нею! А Бог милосердний довго дивився на те, поки не прийняв душі останного нашого князя, що сконав від отруї в тяжких муках... І не оставив уже на знущання жалдного нащадка свого, бо помер молодий від злоби батьків наших... Ось чому ми, дитино, не маємо влади своєї... Не в тім річ, що були злі вчинки, а в тім, що не було спротиву в народі проти них... Не було ні пощани, ні оборони владі. Тому вона й упала...“

На Настю зробило те оповідання Божого старця тяжке вражіння.

Вимовилася втому і вернула до монастиря.

З полудня виїхала з султаном і іншими отроками через півостров до Іверської Обителі. Грунт був сухий і кам'янистий, з рідкими, але животворними потоками. Чудові ліси і сади стояли кругом, а в них дерева маслинні, оріхові, смоквові й помаранчеві, каштанові й кипарисові та отороди з овочами і виноградною лозою. Здалека виднів білий сніг на високих шпихлях Святої Гори.

Вїхали в дубовий ліс, пишний, міцний і великий. Тиша тут була така, що навіть комахи не брєніли в воздухі.

— „Розумію“, сказав мов до себе Сулейман, чому тут спочивав найбільший завойовник Еребу*), що дійшов найдалше на схід сонця...“

Настуня оглянулася ще раз в напрямі таємничого острова Самотраке, з котрого походила мати Олександра Великого. З гори видно було Самотраке й Лемнос, Імброс і Тассос і ледви замїтну полосу берегів дарданельського проливу, Гелеспонту.

Вечеріло, як наближалися до Іверської Обителі на північ-західнім склоні Афону, що стояла на прибережжю морського заливу, на тлі потрійних недей гір, покритих нетрами й лісами. Якраз входила процесія в браму святої Обителі.

IV.

Іверські монахи глибоко клонили голови перед темною іконою Богоматери, що стояла над монастирською брамою.

Настуня глянула на Сулеймана і на ікону та мимохіть і собі склонила голову. Вид Іверської Богоматери був строгий. Вона представлялася як Мати грізного Судді. На ланиті темної ікони без ніяких слідів кольорити виднів знак кривавої рани, що надавав їй ще більше грізного вигляду.

Настя подивилася на Сулеймана. Він ще вдивлявся в образ матери „християнського пророка“. Дрож незначно переходила і по його обличчю. Насунув турбан ще глибше на очі, ніж звичайно і твердим кроком увійшов на подвір'я старого монастиря. Там заночував з усім почотом своїм в окремих келіях.

Хоч Настя втомлена була дорогою, але не могла заснути, в своїй келії. Місяць залівав її кімнату, таким сильним світлом, що було в ній ясно, мов у день. Дусилася в тій малій келії і чулася дуже самотна, мов осиротіла.

*) Європи. — На Афоні відпочивав Олександр Великий, найбільший завойовник старинного світа, котрий на схід сонця дійшов побідно далше ніж Сулейман Великий, бо аж до Індії.

(Дальше буде.)

Німці слухали і зглядалися на себе, нічого не кажучи.

Опісля пояснювала їм бюджет робітника і розвиток преси: В р. 1913 було 535 газет, що печаталися в 2.500.000 прим., тепер єсть 559 газет в 8.250.000 прим. Такі цифри виписані в таблиці. Що се все газети урядові, не говорю.

Але се Німці знають і тому, що в СССР нема взагалі свободної преси, не запросили большевиків на конгрес преси, який недавно відбули.

Іду далше сам і бачу читальню. Незале уряджена, але книжки і журнали включно російські. Переглядаю дешо. В гумористичнім органі „Бич“ ч. 11. знаходжу такий дотеп:

— Тату! Що значить многаз літа?

— Пять літ зі строгою ізоляцією...

З боку чуо, як говорять якийсь Німець до другого: „Du! Hier hast du die Wolga — Deutschen“.

І тягне його оглядати німецькі видання т. зв. німецького республіки над Волгою.

А я пішов оглядати подобо почти в СССР. Зовсім добре уряджені мініатури поштових зусиль СССР. — Від пошти, везеної волами до літакової. Се мабуть найкраще і з найбільшим смаком уряджена річ: свобідна в кольорах і рухах, що у большевиків рідко можна побачити.

На підвісницю зустріаю дани по Вірменію, Георгію, Азербейджан і Білу Русь.

Знов вертаю до українського відділу і ще раз переглядаю книжки і таблиці. Нпр. „Зіробийник“ Купера переложено чомусь словом „Зіробій“.

Попід стіну сиротою стала Україна... Таблиця виказує, що є там ось які журнали в українській мові:

Ріжних... 35, педагогічних і освітніх 28, фахово-організ. 24, кооперативних 14, хліборобських 25.

Тут знов з юрбою людей надійшла згадувана вже жінка й „пояснювала так:

— „До часів радянської влади не мали Українці нічого, а тепер ось бачите, кілька маюти! Є й діточі видавництва і всякі інші“.

Тут очевидно пересолила агітаторка. Бо були ріжні видання й до радянської влади в укр. мові. Товпа довкруги агітаторки нароста така, що ізза її шуму ледви чути голос агітаторки. З товпи кричить вона:

— Радянська преса стоїть масою робітничих і селянських кореспондентів. Має їх поперех 400.000, з того около 100.000 має українська преса!

Сунуся в товпі далше і знаходжу таку статистику українських часописів:

Партійних (роб. і сел.)	10
Технічних і наук.	20
Медичних	19
Літературних	26
Організаційних	10
Соц. економічних	17
Архів. і музейних	6
Релігійних	9
Діточих	8
Статистичних	8

Читаю ту статистику ще раз і ще раз. Аж 26 літературних часописів в українській мові — і ні одної публіцистичної, ні одної новели, яка звертала на себе увагу поза СССР... Во істину — дивно!

Далше бачу таку рекламу: „Радянське Село“, газета для селян, одержала в 1927 р. 119.538 листів, з чого до державної прокуратури відіслано 21 проц.

Гарні відносини, коли аж такий відсоток листів доносив про надужиття...

Якеж загальне вражіння з вистави большевиків?

Я думаю, що при всіх переборщеннях (гл. наслідки листа робітника!) вона діло добре і все таки дає якесь поняття про тамошню продукцію. Робилаб вона ще лучше вражіння, якби не було на ній чисто комедійнтських, але то буквально ярмарочних, крикливих „окрас“, нпр. якісь довжезні тасьми, що вічно крутяться і мають показувати, як то людство спішиться до соціалізму, з чого сміються люди.

Я кількома наворотами через три дні (опісля мусів я продовжити своє оглядання вистави, бо неможливо було навіть побіжно оглянути її за два дні) вертаю до тої вистави рано

Ново відкритий Магазин трикотів і жіночого білля

Тадея Вітека, Львів, Рутівського 1, поручає по вишмоко низьких цінах рекламових

Панчоки **Жіноче білля** **Скарпоти**
Комбінації **Трикотий вироби** **Спортові панчоки**
Гарсонки **218** **Жемпери камізольки** **5-5** **Батистові хустки**

і по полудни, — але (якеж се характеристичне!) ніколи не бачив, щоб німецькі учителі зашли до большевицького павільйону хоч одну школу! А школи звиджують всю виставу безконечною чергою. Ідуть з цілою Німеччини.

Питав я й кустоша нашої вистави, котрий уже півтора місяця сидить там цілими днями. І він не бачив за весь час, щоб Німці пускали на больш. виставу свою молодь. Большевиків до Росії перевезуть, але своєї молоді до них пустити не хочуть — навіть подивитися...

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Документи про католицьку Акцію в Німеччині появились друком в окремій книжці п. з. „Die katholische Action, Materialien und Akten von Erhard Schlund O. F. M. (Verlag J. Kösel und F. Pustet, München). Є це твір для зрозуміння і розбудови Кооп. Акції в Німеччині. Обнімає історію й сучасний стан організації К. А., наміри і вказівки св. Отця, завдання і стан К. А. в поодиноких краях, документи літератури і т. д.

Католицька акція в Чехословаччині. Новий нунцій в Празі о. Чіріячі прийняв представників Католицької Акції, котра в Чехословаччині поділена на секції: чеську й німецьку. Представники обох секцій прийшли разом і промовляли кожний в своїй рідній мові. У своїй відповіді латинською мовою нунцій висказав радість, що бачить перед собою представників ріжних станів і націй, котрі являються борцями за права спільної Церкви. В національних справах кожний має супроти свого народу не тільки право але й обовязок плекати рідну традицію. При кінці аудієнції нунцій пращавось злучив руки обок своїх гостей немовби зазначаючи символічно, чого домагається від католиків. Німецька католицька преса привітала цей жест дуже прихильно. В Чехословаччині досі не було національних терть на релігійному ґрунті, що завлячують тактові пражського архієпископа Кордача. Але це за мало. Католики стремлять до позитивної співпраці також на культурному полі.

З французької Католицької Акції. В Кліші, в тім найбільше збільше-визованім передмісті Парижа, відбулися недавно збори понад 1200 молодих католицьких робітників і службовців, т. зв. організації Жос-у (Jeunesse Ouvrière Catholique). „Жосісти“ мають своїм завданням апостолат серед своїх товаришів у фабриках і майстернях. Як дуже успішний є цей апостолат робітників серед робітників, свідчить факт, що коли місцева духовенство в Кліші не могло зорганізувати кружка робітничої молоді, це вдалося Жосістам, котрі здобули в Кліші 70 членів. Організація влаштує для робітничої молоді освітні курси для провідників паризького союзу Жосістів.

Подяка
Подобалося Всевишньому Богови поклонити до себе на вічний супочинок нашу найдорожшу Маму і Бабуню бл. п. Евстахія з Бодявських Галушницьку, вдову по бл. п. о. Ніколаю, пароху Звинича, чортківського дек., скаладамо отсім широкосердечну подяку всім, що поспішили нам з пошитою і розрадою в так тяжкій горі. Зокрема дякуємо Впр. о. о. крилошанам: Пратові Др. Медельському, Др. Ляшківському, Ректорові Др. Бойчюкові і Парохові катедральному о. Стефану за дяканий провід у похоронах; Впр. о. о. Світників Матейкові, Гірнякові, Др. Баранові, Лукачові; Впр. о. о. Горняківчови, Селезюкові, Вальницькому, Гунчакові, Панчичинському, Впр. о. о. Редемптористам Дебурові й Величківському за ласкаву участь в сумному похоронному обрядові. С. С. Службениця за запозичену опіку в часі неугди Покійної та численну участь в похоронах. Впр. о. Крия. Стефанови за надгробне слово над могилою та Впр. о. Панчичинному за слова розради, висказані їмем громадян села Звинич, де Покійна родилася і проживала більш чим сорок літ. Вп. Др. Воведій за дяканий пош. ВП. Панству Др. Никіфоряка, студента унів. Ханюковий й терцяковий гми. Недайтеви за поміч і трудні біля уладження похорону. Вкінці всім тим П. Т. Громадянам, які своєю участю причинилися до звеличання сумного обряду та віддали Покійній останню прислугу.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

НІМЕЧЧИНА. Проти святкування річниці Ваймарської конституції. Німецька народна фракція рішила однодушно голосувати проти закону, що оповіщує день 11 серпня, річницю ухвалення ваймарської конституції, загально народнім святом. Як аргумент подасть фракція, що ввдження нових свят шляхом примусу й примусового споничку принесе значні страги хліборобству.

УГОРЩИНА. Справа Белі Куна. Будапештський карний трибунал одержав із Відня офіційне повідомлення, що австрійське правительство не видасть Белі Куна Угорщині.

ІТАЛІЯ. Джоліті вмирає. Б. італійський прем'єр Джоліті, що його здоровля дуже огіршилося, приймив св. Тайни.

РАДЯНЩИНА. Замах на пашпортне бюро. В Москві довершено бомбового замаху на будинок пашпортного бюро. Вибух знищив частину будинку, вбив вартового червоногвардійця, а двох важко поранив. В погові одного з винуватків замаху вбито. Арештували й другого винуватка в Подольську під Москвою. Як виявилось, вбитий це б. старшина білої армії Вранглія Радкович.

КИТАЙ. Націоналістичне правительство скріплює свою владу. Шведні війська здавили повстання в провінції Чанг Гі. Повстання це викликав був Чангполінів син Полін. Двісті повстанців попало в полон.

КОМУНІКАТ

Взиваємо всі Кружки „Рідної Школи“, всі українські Товариства і Організації та поодинокі особи, щоби найдалі до 20. липня 1928. р. переслали зьогорічну „писанку“ до каси Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10., та рівночасно прислали зівставлення ВП. Жертводавців.

Хто до 20. липня 1928. р. не надішле готівки і зівставлення до Головної Управи „Рідної Школи“, той не увійде до загального зівставлення зьогорічної „писанки“ на „Рідну Школу“, яке по повтам і громадам виготовляє Головна Управа „Рідної Школи“.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

СТЕПОВІ КУЛЬТУРИ В ІСТОРІЇ

Дня 15. VI. с. р. унів. доцент П. Н. Савицький (родом з Чернігівщини) виступив в Українськім Науковім Інституті в Берліні лекцію п. з. „Степові культури в історії старого світа“. Зміст лекції був такий:

Одним з рішачючих чинників при творенню культур є територія.

Степ, який в давнину сягав від Карпат по Хінган не має ніякої подібности на земній кулі. Степ се траєктія, безлізна й неперервна, відкрита рівнина, на котрій панує постійно розмірно висока теплота й недостача вогкості. Ізза браку деяких вимог сего определення не можна уважати степом нпр. тундри. На правдивих степах кочовий бит людей одиноким раціональним. Діло в тім, що ізза посухи на дійсних степах постійна хліборобська культура або зовсім неможлива або місцями там, де вона можлива, все таки дуже непевна. Хліб може зародити часом, але ізза сухости частіше не вдається. Такі для хліборобської культури непригожі простори се пр. степи кіргіські або туркестанські. Се простори абсолютно скотоводні.

Що до України то таких дійсних степів на ній мало, хіба коло Перекопу. Але мимо того й вона підпадала під степову культуру.

Опріч величезної безперервної пологости степу від Карпат до Хінгану, котра становить своєрідний простокутник, є ще т. зв. островні степи, як пр. іркутський, забайкальський і н. Цікаво, що два такі островні степи розложені на двох кінцях того великого євразійського степ. простору, а саме—степ манджурський в Азії та степ угорський в Європі. І роля обидвох островних степів була дуже характеристична.

На всім просторі великого євразійського степу була вже за неоліту одностайна культура. На се вказують таксамо скорчені і таксамо крашені кістяки в могилах з того часу. По крайній мірі просліджена та одностайність від нашої Поділля аж до Нерчинська, з чого можна зробити висновок, що й далше вона не була в тім часі інша. Се культура, яку можна назвати камінно-пастушою. Вона прото-кочева і прото-степна. Потому около 2.500 літ була на тих просторах культура, яку можна назвати кінно-залізньо-кочевою.

Опіка над пам'ятками

Розпорядок Президента П. Р. з дня 6. марта 1928 р (Вістник законів П. Р. 1928 р. ч. 29).

VI. КАРНІ ПОСТАНОВИ.

§ 35. Хто всупереч § 13. не повідомить властивих консерваторських властей про факти, що вплинули відемно на консервацію памяток, буде караний гривною до 300 золотих.

§ 36. Хто нарушить приписи §§ 14, 25 уступ перший і 26, буде караний арештом до 4 тижнів або гривною до 500 золотих. В разі знищення пам'ятки або зменшення її вартости можна встановити грошєву кару до вистоти вартости знищеної пам'ятки або зменшення її вартости наслідком ушкодження. Коли винуватком є підприємць або керманія робіт, можна при другім покаранню за вчинок, що його передбачує отсей параграф, відібрати йому право виконувати того роду роботи на протяз від 1 місяця до року. В випадках нарушения приписів § 25 уступ перший і § 26 можна пам'ятку сконфіскувати на річ одного з державних музеїв.

§ 37. Хто пічне на ново роботи, що їх консерваторська влада здержала, буде вести роботи, що їх консерваторська влада заборонила, або буде вести роботи иншим способом, ніж се вказала згадана влада (§ 12 уступ перший, 15, 24, 25 уступ другий), буде караний арештом до 6 тижнів або гривною до 1000 зол.

Культурній едности тих степових просторів не відповідала політична едність, але змагання в тім напрямі були і діли в історичних часах навіть здійснювалися. Одначе коли кінно-залізньо-кочева культура тревала найменше 2.500 літ, то політично зєдинені були ті простори ледви одню десяту частину того часу, а саме літ около 250. Раз обєднала майже весь той степовий євразійський простір держава монгольська на яких 150 літ, а другий раз Росія на яких 100 літ. Теперішня большевія (СССР) се держава ще більше степова ніж була її попередниця Росія, бо большевія втягнула в свою орбіту значну часть Монголії, а зате втратила на заході нестепові простори.

Як сказано, одиноким раціональним бит на дійсно степових просторах се бит кочовий. Чи той бит повстав сам собою в ріжних частях тої пологости, чи може придумав його якийсь геніальний ум, сего тепер ствердити не можна. Але можна безсумнівно ствердити характеристичні ціли того бити. І так перша ціля того кочевого бити, звязана, що так скажу, з самим принципом кочовничости, се великі шляхи, котрі зєдинювали ріжні, дуже від себе далекі краї. Маємо певні докази, що товари знад Чорного Моря доходили до Монголії й наоборот. Археологічні досліди Козлова доказують се понад усякий сумнів. З Хіви йшли правильно каравани — в одну сторону на Україну, в другу аж до Китаю. Степ відіграв в історії світа й культури подібну ролю як вода. Він лучив з собою культурні впливи дуже далеких і самостійних культур, нпр. китайської й перської.

Річ ясна, що основна причина тої першої ціли степу була економічна: ізза бідности пасовищ треба було їх перемяти, бо інакше неможливо було прокормити скота. А зі скотом очевидно передвигалися й люди. Се витворило другу характеристичну цілю степового населення кочовників: їх високу мілітарну вартість, хоробрість, справність і що так скажу особисту гідність. Все те зчислює нам факт, що який оден мільон кочових Монголів успів завоювати і покорити около 50 мільйонів населення. Нпр. техніка мілітарної розвідки тих степовиків була така висока, що вожди Джингісхана — Субутай і Джебе орієнтувалися в

1871 р. належить, замість арешту понад 6 тижнів, наложити в'язницю. На терені, де об'язує австрійський закон карного поступовання з 1873 р., можна ввести відлік незалежно від приписів §§ 283 і 464 к. п.

країнах, куди вперше прийшли, мілітарно-лучше ніж війська з тих країв. Що більше! На основі такої мілітарної розвідки Субутай на дні й на кількометрі обраховував ще в Азії зустріч своїх двох армій, котрі мали зійтися і дійсно в приписанім часі зійшлися під Будую на Угорщині. Так з економічної потреби і вигоди розвинули кочовики мілітарну справність.

Що до иньших проявів цивілізації й культури степових кочовиків то річ мається як слідує:

Архітектурі вони не мали, хіба деревляну, котра щезла.

Не маючи архітектури, не могли мати й малярства.

Так само річ мається і з письменством. Його брак власне так утруднює студії їх культури.

І в справах релігійних вони не були творчі. Інтересно, що великі й далекі поширені релігії — перескакували степові простори. І так християнство з Ризантії та її колоній перескочило в Київ, не усадовившись у степах України. Магометанізм з Персії перескочив у Казань, не усадовившись у степах і т. д. Але безрелігійними кочовиків уважати не можна. Якийсь час на всім їх просторі панував примітивний шаманізм.

Зате у прикладнім мистецтві дали степові кочовики дуже багато: украсення у них узд, їх золоті ткани, їх артистичні сосуди, їх обробки дороготіних каменів і металів — просто без суперництва. Мотиви їх прикрас переважно звіринні, трабїжні.

Таксамо важний їх вплив пр. на сучасний мужеський костюм, який прийнявся в цілім світі. Він не має нічого спільного з римською тогою. Се костюм приновлений до коня, щоб не завдавав.

На загал культура степових кочовиків сегодня вже мертва, а сила їх, колись дуже велика, зовсім зломана. Ліквідували ту силу дві великі держави: Росія й Китай і то доволі пізно, від 17 до 19 століття. Та ліквідація була д ля України великим добром, бо без тої ліквідації до сегодня булиб напади кочовиків. Українська влада розуміла небезпеку від степу і пр. гетьман Мазепа дуже помагав Росії, коли ходило о здавлення степових кочовиків, але все холодно ставився до північних плянів Петра, бо на них Україні не залежало.

VII. ПАМ'ЯТКИ, ЩО Є ВЛАСНІСТЮ ДЕРЖАВИ.

§ 44. Спосіб охорони пам'ятокних предметів, що є власністю держави, означить розпорядок ради міністрів.

VIII. ПЕРЕХІДНІ ПОСТАНОВИ.

§ 45. Предмети, що признані пам'ятками на основі попередніх приписів, підлягають опіці приписів отсього розпорядку без потреби примінення § 2.

IX. КІНЦЕВІ ПОСТАНОВИ.

§ 46. Виконати отсей розпорядок поручається Міністрові Віроісполнядль і Публічній Освіті, Міністрові Внутрішніх Справ і Міністрові Справедливости, кождому з них відповідно до властивого обсягу ділання.

§ 47. Отсей розпорядок входить у життя в 14 днів після оголошення. З хвилю, коли вийде в життя отсей розпорядок, тратьть об'язуючу силу всі правні приписи, що торкаються опіки над пам'ятками.

(Підписи Президента ПР. і всіх міністрів).

П. Т. ИНЖИНИРИ!
ИНСТРУМЕНТИ ГЕОДЕЗИЙНИ!
світової фірми **Starke et Kammerer, A. G. Wien**, також **інструменти** всяких інших **фірм** стало на складі.
Рівнож поручаємо: лати, тасьми, плініметри, палтографи, транспортери, поділки, приборники, тички, парасолі і т. д. по цінах фабричних.

ЛЕВ АППЕЛЬ І С-КА
Львів, вул. Лєвківч. ч. 1. і 3.
212 в 9-30

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Загальний висновок моєї лекції такий: все розслідують, всім займаються спеціальні науки, зовсім окремі дисципліни. Єсть асирологія, египтологія і т. д. Але досі нема окремої науки про степ і степових кочовиків, їх історію й культуру. А проблем се великий і матеріал єсть. Без окремої дисципліни, без спеціальної науки в тім напрямі остануть незрозумілі й старі пам'ятки української території й багато з її культури сучасної. Дякото й українські учені повинні відограти своїми працями визначну роль в тій новій дисципліні.

В дискусії піднесено отсі заміти: 1. Росія знищила укр. Гетьманську державу, котра булаб також боролася зі степом, отже великим добром і щастям для України не можна назвати поведіння Росії.

2. Се дуже непевна річ, чи на основі т. зв. прикладної штуки та її орнаментів можна уважати культуру степових кочовиків самостійною тим більше, що та культура була під оглядом релігії (яка скрізь становить головне джерело культури) дуже не творча.

3. Аналогія великих степів єсть в Америці.

4. Мілітарна техніка стояла дуже високо й у нашій старій князівській державі, що доказує хочби факт дуже справної мобілізації князів перед битвою над Калкою зі всіх волостей України в оден час. Се велике питання, чи легше обчислити було татарським полководцям час походу по рівних степах, чи нашим князям і час походу по землі і транспорт військ водою та ще до того такою дуже крученою рікою як Дністер. А прецінь і їх обчислення та їх виконання були дуже точні.

5. Мабуть свої мілітарні успіхи завдячували степові кочовики не так своїй личній гідності (бо се були властиво стада наїзників), як розложенню високої верстви суспільности тих країв, на котрі нападали. Тут оден з дискусантів обстоював думку, що культура висшої верстви в княжих часах була дуже висока в порівнянню з культурою кочовиків і вже пересичена уживанням, а другий твердив, що культура у нас була тоді розмірно примітивна і що брак єдності в політичній устрою нашої тодішньої державности вкляхши Татарам знищення її. Перший підчеркнув, що не будь внутрішнього „розложіння в нападених державах, то кочовики не булиб тих держав розбили — подібно як півдикі тоді Германські племена не булиб розбили старі римської держави, якби не її внутрішній розклад. Правдоподібно через внутрішній розклад пропадали всі висші культури держав так старого як і нового світа. Що до Росії її успіхів, то ті успіхи видно було тільки там, де Росія зустрілась з розложеним організмом. Над таким брала вона верх. Раз за весь час зустрілась Росія зі здоровим, хоч не великим противником — Японією — і була власне основно побита.

6. Два дискусанти підчеркували, зглядно запитували, чи під формою наукової теорії євразійців не нальовується зовсім практична, з сучасною й будучою політикою звязана ціль їх діяльности. Також іза того українська наука повинна тим уважніш зайнятися тою теорією.

7. Всі дискусанти зазначували, що лекція п. Савицького дуже интересна та що українські учені повинні в інтересі нашої будучої державности присвятити свою працю теоріям євразійців з нашого становища.

Прелегент відповів ось що: 1. Як українець знаю і як дослідник признаю, що мій рідний край Україна ніс довго на своїх плечах найсильніші удари степових кочовиків. Одначе не можу запускатися в припущення на те-

му, що булоб якби Україна була як окрема держава вдержалася. Фактом єсть, що вона не вдержалася і фактом єсть, що Росія й Китай зліквідували набіги степових кочовиків. А що ті набіги булиб без тої ліквідації продовжались до сегодня, бачимо по тім, що як тільки впала влада старої Росії, так зараз, бо в р. 1919. Туркмени відновили свої старі грабівничі напади на Хіву.

2. Річ зовсім певна, що прикладне мистецтво кочовиків зовсім самостійне й орнаментика його доказує се понад усякий сумнів, хоч впливи на те мистецтво муслили бути. Але нема мабуть ніякого мистецтва, на котрім не можнаб виказати також посторонніх впливів. Прелегент признає, що релігія се головне джерело культури, але підчеркує, що у степових кочовиків була релігія тай навіть мала періоди високої напружености, хоч признає, що самостійної творчости на релігійній області вони не виказали.

3. В Америці степи єсть, але про кочове життя на них подібно до євразійського говорити не можна, бо Новий Світ до приходу білих не мав коней.

4. Мілітарна техніка була висока не тільки у кочовиків, але тактика їх була спеціальна.

5. Прелегент обстоює рішуче високу особисту, індивідуальну гідність степових завойовників, котрих ніяким чином не можна уважати стадом, хіба що весь людський рід уважалосьб також стадом. Хто мав до діла з більшими комплексами військ (тут прелегент звернувся в сторону присутнього на лекції Гетьмана України Павла Скоропадського), той знає, що з військом без високої гідности й дисципліни, без свого рода моралі неможливо виграти й ніхто ніде ще не виграв. А степові кочовики вигравали і то скрізь, з ким тільки зустрілися. Чейже трудно припустити, щоб якраз всі держави Азії й Європи в такім періоді часу були розложени й нездорові в нутрі. Вже така дуже „провінціална“ орда як Печеніги — що вона клопоту робила нашим князям і навіть таким визначним як Святослав і Володимир! Якраз мілітарна справність наших князів і їх військ над Калкою доказує тим краще, яку силу представляли степові Татаре, котрі там основно побідили наших. А не треба забувати, що в союзі з нашими предками билась тоді проти Татар така орда як Половецька, котрої вже не можна назвати „провінціалною“, бо се була велика орда. І все таки Татаре побідили. Значить — якісь же вартости вони в собі мали. Признаю, що внутрішній розклад допомагає все тим, що його не мають. Одначе Росія побіждала не тільки розложені організми державні. Доказ: побіда над Швецією. Не думаю, що шведська армія була розложена під Полтавою. Що до Японії — то се дійсно виїмок. Також Монголи двічі даром вибиралися, щоб їх покрити. Під Цушімою тричі протягом історії вигравали Японці великі битви. Здається, що в Японії маємо до діла з подібним об'явом як в Англії, де географічний, себто статичний чинник впливає сильно на кінетичні чинники, притягає їх і витворює з них дуже енергійний елемент.

6. На політичну область іти прелегент відмовився, кажучи, що його завдання виключно научне. — Учасник.

(Теорія й вислуки Євразійців взагалі під політичним оглядом не представляють досі нічого определеного. Є між ними й Українці, одначе мабуть всі вони нахилиються до федеративних засад і до охлократичної тактики в своїх державних поглядах). — Ред. „Н. Зорі“

7. Як українець знаю і як дослідник признаю, що мій рідний край Україна ніс довго на своїх плечах найсильніші удари степових кочовиків. Одначе не можу запускатися в припущення на те-

Бібліографія

Dürr, Lorenz, o. Professor der Theologie in Braunsberg (Ostpreuss.). RELIGIOSE LEBENSWERTE DES ALTEN TESTAMENTS. (Veröffentlichung des katholischen Akademikerverbandes). 8° (VIII u. 156 S.) Freiburg in Breisgau 1928, Herder. — 3 M.; оправлена в полотно 4 20 M.

Св. Книги С. З. є — можна сказати — укритим і незнаним скарбом для широких навіть освічених кругів. Деякі зменшені оповідання, деякі визначніші старозавітні особистости до того ще помотані та скривлені поняття про створення світа й упадок в гріх — от все, що полишилось зі скупого знання середношкільної науки.

А й досліди останніх десятих літ більше займаються літературною критикою і т. д. критикою тексту, як поглиблюванням змісту св. книг.

Автор названої книжки, професор богослов'я в Браунсбергу якраз звертає головну увагу на ті недомогання в студіюванні св. книг Ст. З. і старається виказати вартість та значіння тих книг для духовного й релігійного життя.

В першій часті займається загальними питаннями, а саме: про вплив та історичне значіння С. З. на розвій монотеїзму; стислу злуку релігії й етики як конечність, шоби саму релігію захоронити перед скривленням та ложними формами; про С. З. як жерело животної релігійности.

В другій часті автор учить цінити поодинокі духовні та релігійні цінности, які подають нам св. книги С. З. І так: 1. живе, горяче й послідовне знання Бога; 2. непохитне уповання на Бога, котре в тих часах було певним заборолом проти світового зла і терпіння; 3. горяча набожність і безусловне відданя Божій волі, що головно проявляється в молитвах і псалмах; 4. практична мудрість життя в дидактичних книгах С. З.

Надто твір Діра попри наукову стислість написаний з великим розумінням людської душі і так займаючо, що для відповідно підготованих людей може бути цінною книжкою духовного читання та розважування. Особливо вправдає він читача в розуміння духовної та релігійної сторони св. книг С. З. Т. Г.

І. Свенціцький: РОЗКВІТ КУЛЬТУРНО-НАЦІОНАЛЬНОГО ЖИТТЯ СХІДНОЇ БІЛОРУСІ. Львів, 1928. Ст. 41, 8°.

На тлі панегірика Ш. Інтернаціоналові, зокрема Ленінові, за те, що начебто вони (а не революція в Росії) визволили Східну Білорусь з догогочасної національної і соціальної неволі, автор розглядає сучасне східно-білоруське письменство — оригінальну мішанину романтичного сентименталізму й соціалістичного матеріалізму що до змісту та людového примітивізму що до форми — і... захоплюється ним. Захоплюється до тої міри, що залюблюється в типах, виведених поодинокими письменниками, типах — навіть найбільш відразливих.

Ось його слова: „І яким дивним не здавалосььби нам глядачам іноді життя на Радянщині, особливо ріднине, а всеж таки ми любимо (!) його діві особи. Ось візьміть сповідь Гарнової — чекістки, як вона видала свого рідного брата на певну смерть, відчуйте всю глибину її любови для Булановича, та тугу за тихою радісною любовю до батька, що її за страту сина прокляв. Вона, поміщиця-революціонерка і прямолінійна суспільна діячка, не знає компромісу, хоча можливість утечі брата певно не зменшила би ні в чому навіть найдрібнішого успіху революції... Але тоді, де є границя між належним і неналежним у суспільному житті?“ (ст. 30—31).

Як зазначено при кінці брошури, є вона перерук з „Діла“ ч. 102—129/1928. К.

ДОПИСИ

СТАНИСЛАВІВ. Виказ датків, зложених на „Рідну Школу“ в Станиславові через Єпископську Консисторію з громад: 1) Гермаківка 25 зол., 2) Делятин 13⁴³ зол., 3) Кудринці 30 зол., 4) Підберезці 26⁸⁰ зол., 5) Саджава 42 зол., 6) Шепарівці 25 зол., 6) Ясенів гор. 74³⁰ зол. Разом 236⁵³ зол.

Всім жертводавцям складає Старшина Кружка дею дорогого свою щиру подяку.

СТАРІЙ САМБІР. Дня 1. липня ц. р. відбулося заходом Укр. Захоронки в Старім Самборі дточе представлення в селі Стрільбичах — в там школі — під заголовком „Серед Цвітів“. Обовязок кличе публично оповістити, що мала дівчора під проводом Сестер-виховавниць, пречудно відгривала поодинокі ролі цвітів — а спів, що виходив з невинних грудей — народні танці — оригінальна музика „звичайна гармонія“ чудували присутних. Селяне й їх діти, подивляючи гру маленьких артистів, матимуть милі спомини на довгий час. Поляка належить ся селянам п. Букачеви і п. Сеніковим, що потрудилися своїми фірами на перевіз дітей. Рівнож велика подяка п. дир. Салукові, що відступив школу і занявся приготуванням рижних реквізитів до вистави. Вкінці спаси Біг Вис. Пов. паням п. Яворській і п. Салуковій, котрі по материнській угодности дитвору. Сей перший ко вітні крок дитвори — виїзд з виставою на село — човинен спонукати і старший амат. гурток до виїзду на наші бойківські села, щоб рідне мистецтво — пісню і танець — понести між призабуті села нашого повіту.

Учасник.

МАГАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. I. пов.
Поручають футра львівські, мужеські футра галицькі. Приймають всі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 11—30

НОВИНКИ

Габілітація Українців. На Ягайл. університеті в Кракові габілітувалися 2 Українці: проф. д-р Ст. Томашівський з історії України і д-р Вол. Кубійович з географії Сх. Європи. На крак. університеті викладають уже від м. р.: проф. Б. Ленкий — історію українського письменства і проф. д-р Ів. Зілинський східно-славянську філологію.

З Українського Наукового Інституту в Берліні. 13. ц. м. відбувся в салі Інституту виклад (українською мовою) проф. Д. Чижевського на тему „Кріза в сучасній етиці“, а 20. ц. м. відбулась також (німецькою мовою) виклад проф. д-ра Мірчука на тему „Толстой і Скворода. Психологічна паралель“.

Нові арештування. Нас повідомляють, що у звязку з нападом на почтовий уряд у Львові при вул. Глибокій, арештовано такі особи: Романа Качмарського, Евгена Качмарського, двох братів Ординців, двох братів Скульських, Михайла Вербицького, студ. Кароля Мулькевича, ученика Міроша і п. Гену Пязванюквіну. Всі арештовані находяться покищо в поліційних арештах при вул. Яхоча.

Пророчтво. Преса доносить, що на днях відкрито в лондонським „Брітш Музею“ єгипетський палімпсест (пергамін, на котрім по замазанню старого письма написано се раз) і що при помочи лучів Рентгена вдалось відчитати

З причини реконструкції льокалю „ОЛЬКА“

Ринок 35. з виставових піп при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеток, всяких трикотажних виробів та жіночого біла. Велика окая при уділі 10% рабату 72-процентовий плавий підшви. Великий вибір — лише треляні сорти!

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
ранше РОМАН ЗУБИК поручає
новости для Пань, сукна на мужеські одіня. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.

попегедне стерте письмо. Змістом того письма єсть пророчтво архієрея з часів П. Династії про велику світову війну у 1914 р. Дата виразно предсказана. Ту війну називає пророчтво найбільшим у наслідках нещастям людства, котре принесе йому більше трунів, ніж тепер є живих в Єгипті“.

Найбільший вибір всяких товарів блаватних, великий вибір СУКНА поручає фірма АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Те саме дотичить філій: у Стрию, Дрогобичі, Тернополі, Тарнові.
Ціни незвичайно низькі! 9-10

Подяка

Учасній духовних реколекцій, відбуutih від 3—7 липня с. р. в монастирі Св. Василіянока, у Львові, при ул. Потоцького 95, висловлюють отсім горячу прилуду подяку Впр. о. провіданкові, Па. Мартинюкові, Ч. С. В. В. за його чудові науки, що бальсаом спливали на душу і загравали до дальшої праці над собою, та вдержання в важких обставинах життєвих.

Щирим серцем дякують Пр. М. Ігумені Вірі і всім Сестрам за їх незвичайну гостинність і услужність. Нехай Бог за все нагородить!

З правдивим жалем розставалися ми по тих реколекціях, а не більше було нам жалю, що з тих прегарних наук користало всего 63 особи.

Дай Боже, шоби в слідуючій ролі було нас бодай в троє більше;

В імені всіх: Ольга Бачинська зі Львова, Марія Соловійова з Пукова, Марія Тисовська з Калуша.

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ

стоматолог-дентист
ординує в недугах уснісі ями і зубів в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 1-20

ДОВГОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ

СТАНИСЛАВ ПЕТЕЛЯК
Львів, вул. Малецького ч. 3.
(бича Зіморонича)
виконує всілякі дентистично-технічні роботи. 256
Порада безплатна. 4-10

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття
Грамофони, ровери
Кружлівки молочарські
Александр МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

Загрожена позиція „Рідної Школи“

„Рідній Школі“ необхідна негайна поміч!

Положення „Рідної Школи“ зі скрутного перейшло в критичне. Стан довгів „Рідної Школи“ не зменшився, а натомість прибули нові негайні втерплячі проволочки видатки і зобовязання.

Найбільша журба — це невинплатчені платні учительству народних і промислово-дооброзуючих шкіл та захоронку „Рідної Школи“. В часі коли учительство державних шкіл і приватне учительство інших народів матеріально забезпечене може узжити ферій на відпочинок для набрання нових сил до нової праці — наше приватне учительство остає без матеріальних засобів, зневірене, в розпущі, не знаючи, як перебути та прожити завтрішній день.

Якщо негайно не наспіє матеріальна підмога, то неминучо грозить частинна ліквідація клас і шкіл „Рідної Школи“. Який був би це страшний удар для українського народу — ясно.

Та ми віримо, що українська світська і духовна інтелігенція, українське українські економічно-фінансові інституції, кооперативи, рижного роду товариства і взагалі весь український народ тут і за кордоном не допустить до такого нечуваного сорому й упадку, якого наслідки не дадуться навіть передбачити. Ми віримо, що наше українське громадянство прийде зорганізовано й поодинокю з негайною надзвичайною допомогою „Рідній Школі“ та уможливить їй вийти з цього катастрофального положення.

Гроші слати до Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10, зазначаючи: „надзвичайний даток“ та викликуючи знайомих. — Також устроювати вистави, фєстивни, прилудні руханкові пописи й забави з доходом на „Рідну Школу“.

Ратуємо поки час! Два рази дає хто зараз дає!

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“:

Нові книжки

Інж. Віктор Воробець: ПРО ПЛЕКАННЯ ТА ГОДІВЛЮ ДОМАШНЬОЇ ПТИЦІ. З 50 малюнками. Бібліотека „Сільського Господаря“ ч. 50. Львів 1928. Стор. 88 вел. 8°. Ціна 2 зол.

Дуже пожиточна книжка. Автор говорить про це, як починає годівлю домашньої птиці. Де й як, та з чого будувати курники й т. п. Подає головні основи плекання птиці та найважніші пороци курей, як добирати птиці на розвідді, переховувати нокладки, як насаджувати квочку й про штучне витривання курят. На прикінці подає про іншу домашню птицю: туси, качки, індикі, пантарки та про недуги домашньої птиці, так що читач найде там усе потрібне подане коротко й приступно. Численні образки додають вартости цій книзці. (Я. В.)

Повідомляю шан. Публіку, що з днем 13. X. 1927, отворив я по 40-літній практиці в першорядних красних фірмах

Концес. Заведення електр.-механічне й інсталяційне
при вул. Пекарський ч. 57, у Львові.
Заведення виконує всія роботи, котрі входять в цей круг, по конкурентним цінам.
На бажання складую коштовнісі й плани, переводку направи електричного освітлення і моторів в як найкоротші часі.
263 3—15 Теодор Трунів, Пекарська 57.

Цегольня „ЕНКА“

Львів, вулиця Снопківська ч. 1.
ново зареєстрована фірма поручає

ЦЕГЛУ

першої якості з нового випалу.

Негайна доставка тягаровими автами.
245 9-10**Робітня годинникарсько-ювілерська
КАРОЛЯ ГАЄВСЬКОГО**

у Львові, ул. Сикстуська ч. 31.

(в подвір'ю на ліво)

виконує всякі роботи о 40% дешевше
225 як всюди під гарантією. 8-10

ДО ВСЕХ ОО. ПАРОХІВ, які улажують
у своїх парохіях місії, звертаються з прось-
бою два інваліди У. Г. А., котрі займаються
продажу девотіоналів о повідомлення їх про
речивень місії хоч оден тиждень наперед, та
в цей спосіб помочи своїм людям заробити на
прожиток. — Ласкаві повідомлення слати:
Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі. 266 2-2

**В Централі ПАНЧІХ
ПФАВ, Львів, Ринок 19.**

найдешевше, бо вхід через сніг.

246 а 9-50

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

всякого рода

поручає **Інж. К. Котецький і С-КА**Фабрика **Інж. К. Котецький і С-КА**Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.
Жадайте цінників. 4-1
252 — 2

МОНОГРАМИ, всілякі **ГАФТИ** і
ШИТТЯ БІЛЛЯ
приймає **Е. СТЕФАНІВСЬКА**, Львів, вул.
Куркова ч. 14. (в подвір'ю). 220 9-10

**ЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ --
СЕМЕН КОЗАК**

Львів, вул. Бляхарська ч. 14.

виконує вікна і хрести церковні, та-
кож залізни огорожі і сіткові — рів-
нож спеціальний виріб **ВАГ.** 208 в 3-5**„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“**одинокий український катол. орган ре-
лігійного й суспільного змісту в Злуче-
них Державах Півн. Америки вихо-
дить що тижня і коштує річно 20 зол.Ті, що цікавляться відносинами в Америці,
знайдуть у тим органі багато інформацій.Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP“,
815 N. Franklin St. Philadelphia Pa, U. S. A.

172 16-2

ПЕРЕПЛЕТНЯ**ПАВЛА БАБЯКА**

у Львові, вул. Бляхарська 12.

приймає всякі церковні роботи, як
Євангелія, Службники, старі кни-
ги, наклади, брошуровання, канце-
лярійні книги і т. п., в круг пере-
209 плетничої штуки. 8-10

Античні, курантові й новітні

ГОДИННИКИпрецизійні **ГОДИННИКИ**

направляє годинникар

ЙОСИФ СМЕТАНА

Львів, Коперника ч. 18.

(напроти палати гр. По-
234 тоцького). 7-10

ВСІ. ОТЦІ ПАРОХИ!

ОРИГІНАЛЬНА ШВЕДСЬКА КРУЖЛІВКА „DIAVOLO“

Запевнює кожному, хто її купить, найкращі успіхи!

Докази свідчать, що:

DIAVOLO є машиною, за солідність якої
і її доцільну та правильну пра-
цю через повних 15 літ дає фа-
брика повну поруку.**DIAVOLO** є до набуття на дуже догідних
умовах, бо на місячні сплати у
всіх місцевостях в уповажнених
представників фірми:**DIAVOLO-СЕПАРАТОР**

Спілка з обмеженою порукою

Львів, вул. Баторого ч. 34, Тел. 44-94.

ВАРШАВА, вул. Королівська ч. 23.

ПОЗНАНЬ, вул. Водна ч. 14. 6-6

Столярська робітня приймає антики,
меблі до відновлення, і всі-
лякі роботи столярські — **І. Стефанівський**,
Львів, Куркова 14. (в подвір'ю). 221 9-10

Светери, жакети, костюми гарсонки, камі-
зольки дамські й мужські, гальки, реформи,
панчохи, камаші, штильпи, скарпети і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання
старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і філь-
декосових.Виконує з найліпшого матеріалу дуже ста-
ранно й по умірених цінах**Трикотарська робітня В. Лібанської**

262 Львів, Баторого 34, (мезанін). 3-30

РІК
ОСНОВАННЯ
1878.На весняний і літний сезон
поручає наймодніші**КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ**Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

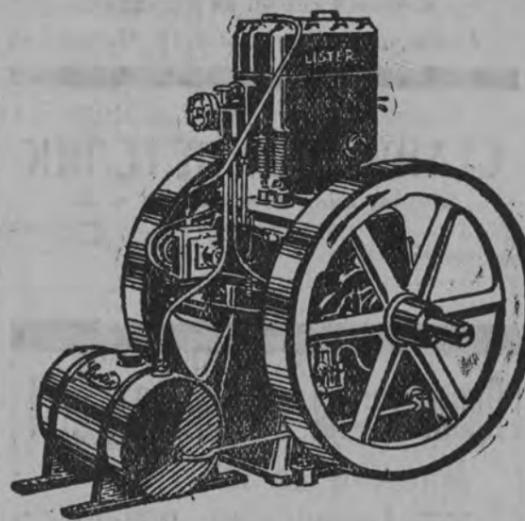
Ціни знижені! Вибір великий
138 23-2**ВЗУТТЯ** мужське, дамське
власного виробупо дуже низьких цінах поручає 261
: першорядна робітня обуви : 3-27**ІВАНА МАТИКЕВИЧА** Львів, Шептицьких ч. 1
напроти св. Юра.

Артистичне заведення технічне

ЯКОВА ТІГБЕРА

Львів, Сикстуська 56 а.

216 9-10

МОТОРИ

бензинові, нафтові і т. п.

фабрикати фірми

R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY

(Англія)

поручає

Клягсбальд і С-ка

Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.

Виключна продаж фабрикацій фірми

R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,

259 на цілу Польщу. 4-4

„FOSFOR“

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

232 ЛЬВІВ, 14-16

вул. Баторого 32, II. п., телефон 50-69.

(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кісткі й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові,
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P₂ O₅!!!“**ТОМАСИНИ:** „Kolumeta“, „Gwiazda“, й інші як краєві так і заграничні.**СОЛИ** потасові й **КАІНІТ**, **АЗОТНЯК**, **САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова**САЛІТРА** чилійська — **СІРЧАН** амонівий вапно навозове палене й мелене

(97% Ca O) — Вапно будівельне.

Доставка вагоново й деталічно по цінах
фабр. й на найдодатливіших услівях кред.**ФОСФОРІТИ** палені й мелені
(CaO розп. P₂O₅).